

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus

Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat de Legibus, de Præceptis
Decalogi, de Restitutione, ac de Contractibus

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. I. Quinam ad Horas Canonicas obligentur?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40673

rationem aliam esse mentalem quæ scilicet actibus intellectus, & voluntatis perficitur; aliam vero vocalem, quæ scilicet verbis exprimitur: Hac magis conformis est naturæ humanæ, non solum quia corpore simul, & mente laudare debemus Dominum, sed etiam quia mentis evagationes

facile per vocalem orationem cohibentur; Firmatur enim facilius voce animus ad ea, quæ ore profert. Quoniam vero inter orationes vocales celeberrima est recitatio Horarum Canonicarum, ideo de hac speciatim agendum.

Q U Æ S T I O III.

De Horis Canonicis.

Dicuntur Horæ Canonicæ, quia statis horis distributæ sunt per Sacros Canones; vocanturque etiam Officium divinum ad significandum, quod officium, & actus proprius Ecclesiasticorum sit Deum laudare; quare examinabimus primo, Quinam ad horas obligentur? Secundo, Qua forma, seu quodnam officium recitandum sit? Tertio, Sub qua culpa, & pœna? Quarto, Quo modo, & ordine? Quinto, Quo tempore, loco, & qua corporis habitudine? Demum, Quæ causæ ab iis excusent?

ARTICULUS I.

Quinam ad horas Canonicas obligentur?

- I. Ad horas tenentur Clerici in Sacris constituti, Beneficarii, & Regulares Professi ad Chorum deputati.
- II. Plura requiruntur, ut Beneficiarius ad horas teneatur.
- III. Non tenetur ad horas Beneficiarius iis annis, quibus ob sterilitatem non recipit fructus a Beneficio.
- IV. Quid si Beneficium sit tenue? Et quodnam dicatur tenue?
- V. In dubio de tenuitate Beneficii, num deobligetur Beneficiarius totaliter, an partialiter? An vero absolute obligetur?
- VI. Prælatus regularis sub mortali tenetur efficere, ne Chorus desit. Quid tamen si non nisi quatuor, aut quinque Monachi sint in Monasterio?

VII. Professi, & Moniales tenentur privatim officium recitare, si absint a Choro. Num sit probabilis sententia opposita?

VIII. Probabiliter satisfacit obligationi horarum, qui illas recitavit mane, antequam ordinaretur in Sacris.

IX. Excommunicatus quamvis fructus Beneficii non percipiat, adhuc ad horas obligatur. Quid de Degradato?

X. Probabiliter excusantur ab horarum recitatione damnati ad irremediam. Quid de inclusis in carcere terro? Quid de Uxoratis ex dispensatione Pontificis? Quid de maximo merore affectis?

I. Certum est, ad horas teneri Primo omnes Clericos constitutos in Sacris; quamvis enim id non constet ex ullo jure scripto, constat tamen ex consuetudine, ut notant Suar., Pal., Azor., & alii; eamque

que obligationem supponit Concil. Basileense sess. 21. Secundo, tenentur Beneficarii. Tertio, Regulares professi utriusque sexus deputati ad Chorum. Dixi, Professi, quia Novitii in odiosis habentur pro sæcularibus. Dixi etiam, Deputati ad Chorum, quia professi religionum militarium, & Societatis Jesu, qui ad Chorum non obligantur, non tenentur ex vi status religiosi officium recitare.

II. Quæritur nunc primo; Quid requiratur in Beneficariis, ut ad horas teneantur?

Respondeo cum Tambur. ex Pal., & aliis, requiri, Primo, quod beneficium aliquod sive simplex, sive curatum valide, & iuste sit illis collatum; Unde fit non teneri ad officium, qui habet Cappellaniam, quæ a laicis conferri solet; quia Beneficium dicitur, quod a Prælato confertur personæ Ecclesiasticæ ad officium Ecclesiasticum exercendum; Nec tenetur ad officium, qui est Vicarius Beneficarii, aut qui est Coadjutor cum futura successione; quamvis enim isti gaudeant portione beneficium, non dicuntur tamen Beneficarii. Eodem modo non tenentur, qui habent Pensionem, quæ ex aliquo beneficio extrahitur. Hic tamen notandum, quod quamvis ex Bulla Pii V. habens Pensionem Clericalem (quæ scilicet requirit primam ronsuram in Pensionario, ut explicabimus cum de Censuris) debeat officium Beatissimæ Virginis recitare, tamen huic obligationi satisfacit, si recitet officium divinum: Quare si ratione Ordinis Sacri, verbi gratia, teneatur Pensionarius ad officium divinum, non tenetur etiam recitare officium B. Virginis, ex Suar., & aliis apud Tambur. Demum non tenetur officium recitare, qui injuste, vel invalide beneficium recepit, puta per violentiam, vel per simoniam, aut dum erat excommunicatus, vel irregularis. Ratio

est, quia hic intrusus nec habet titulum beneficium, nec fructus facit suos, sed obligatur relinquere beneficium, & fructus restituere.

III. Secundo, requiritur, quod fructus sufficientes ad sustentationem recipiat ex beneficio, ut ad officium teneatur: Non est enim æquum, ut qui de altari non vivit, altari serviat, & tanto onere gravetur. Hinc sequitur, non teneri ad officium, qui licet habeat titulum beneficium, caret tamen sine sua culpa ejus possessione: Secus vero si sua culpa careat, quia non est æquum, Ecclesiam privari fructu debito ob culpam tuam: Si tamen habeat possessionem litigiosam, sed fructus recipiat, tenetur ad officium, etiamsi fructus respondentes huic tempori non recipiat de præfenti propter litem, sed speret certo illos percepturum; Satis enim est certa spes ad inducendam obligationem. Eodem modo non tenetur ad officium, ut probabiliter putant Sanch., & Trull., qui non residet ex legitima licentia, & sic fructus non recipit; cum talis obligatio confurgat ex sustentatione accepta. Idem docent Less., & Laym. de filio coacto a patre ad statum Ecclesiasticum, si non ipse, sed pater percipiat fructus beneficium; unde pater tenetur ad restitutionem. Demum Pal. punct. 1. §. 2. contra Suar. docet, quod si beneficium ob sterilitatem annorum nullos fructus redderet, Beneficarius iis annis non teneatur ad horas, quia pro tali tempore non habet nisi titulum beneficium, qui non est satis ad hanc obligationem inducendam.

Neque obstat primo, quod annis præteritis collecti sint fructus abundantes, aut colligendi sint annis sequentibus. Nam illi fructus licet abundantes respondent suo tempori, & dantur pro officio illo tempore exercendo, & non alio.

Neque obstat secundo, satis esse spem certam percipiendi fructus sufficientes ad sustentationem, ut quis teneatur ad horas. Nam requiritur spes certa percipiendi fructus respondentes huic tempori, puta huic anno, ut teneatur hoc anno ad horas; In casu autem nostro hoc non habetur.

IV. Tertio, requiritur probabiliter ex Sanch., Pal., Less. apud Dian. part. 2. tract. 12. resol. 9., ut beneficium sit pingue ad hoc, ut obliget ad horas. Ratio est, quia beneficium tenue reputatur pro nullo, eo quod parum pro nihilo reputetur. Communior tamen sententia cum Suar., Reginal., & aliis apud eundem Dian. docet dari obligationem ad horas, etiamsi beneficium sit tenue; quia beneficium tenue vere est beneficium, & reddit Beneficiarium eodem modo privilegiatum, unde possit ad Sacros Ordines promoveri sine sufficienti patrimonio. Sed Less. lib. 2. cap. 34. dub. 31. putat cum aliis, quod habens beneficium tenue teneatur ad horas solum Dominicis, & aliis festis diebus.

Rogabis hic, quodnam beneficium dicatur tenue?

Sotus putat esse tenue illud, ex quo proveniunt octo aurei; Less., ex quo sexdecim; Ledesm. ex quo viginti; Alii communius, ex quo provenit minus, quam sit tertia pars mediocris sustentationis talis Clerici, qui utatur victu honesto, quali solent uti Clerici ejusdem conditionis.

V. Quod si dubitetur, an beneficium sit tenue? Vasq. part. 2. disp. 69. cap. 3. putat, obligari Beneficiarium, quia stat in possessione certitudinis beneficii: Caramuel tamen apud Tambur. lib. 1. cap. 3. §. 7. putat, illum non obligari; quia libertas præcedit obligationem, quæ ex tali beneficio oritur, & sic stat in possessione libertas. Equidem existimo, quod habens beneficium tenue non teneatur quotidie

Pars II.

officium recitare, sed solum aliquibus diebus pro ratione tenuitatis; itaut si habeat, verbi gratia, tertiam partem mediocris sustentationis per totum annum, ad Horas recitandas teneatur per totum annum; ut communiter docent; Si vero habeat tertiam partem mediocris sustentationis solum per sex, aut quatuor menses, teneatur solum per sex, aut quatuor menses officium recitare. Quod si tua culpa beneficium evaserit tenue, non deobligaris ab officii recitatione; quia non est æquum, quod Ecclesia suo servitio privetur ob tuam malitiam.

VI. Quæritur secundo; An regulares professi deputati ad Chorum teneantur sub mortali interesse Choro; & quando non intersunt, privatim officium recitare?

Respondeo, subditos non peccare mortaliter, si chorum non frequentent, secluso scandalo, & contemptu; quia solum est obligatio Communitatis, ut canatur in choro officium; cui obligationi etiam per solos Novitios satisfieri potest. Quare Prælatus sub mortali providere debet, ne Chorus desit; Et si Prælatus non prospiciat, id curare debent subditi: Quamvis autem videri possit alicui probabile, quod tali obligationi satisfiat, si duo tantum, vel tres saltem aliquando sine scandalo canant in Choro, cum sic servetur essentia Chori, id est cantus alternus; tamen probabiliter etiam Bordon. apud Pellizar. tract. 5. cap. 8. excusat Communitatem religiosorum a Choro, si ea constet solum ex quatuor, vel quinque religiosis; quia non videtur tam paucis ea obligatio quotidiana imponenda: Contra vero Beneficarii, & Collegiati, etiamsi duo tantum sint, videntur ad Chorum obligandi, quia pactum implicite initum inter Fundatores, & Beneficiarios ex justitia requirit Chorum, quoties ejus essentia consistere potest.

F

VII.

VII. Professi autem, (sicut etiam Moniales professæ) si quando absint a Choro, tenentur privatim officium recitare ex vi consuetudinis ab omnibus receptæ, ut communiter docent apud Dian. part. 6. tract. 8. resol. 12., itaut oppositam sententiam Caramuellis, & Bordoni Reginaldus temerariam vocet, & Sanch. apud Tambur. non probabilem, & Dian. loc. cit. improbandam; Cum communiter Doctores doceant, consuetudinem istam, etiam Monialium, recitandi privatim officium, si absint a Choro, esse obligatoriam. Lessl. tamen apud Dian. part. 9. tract. 6. resol. 7. conatur ostendere, consuetudinem istam non esse obligatoriam sub gravi; Quod pariter docet Marchant. apud eundem Dian., qui iure merito istorum sententiam rejicit, utpote contra communem Doctorum sensum.

VIII. Quæritur tertio; Quando incipiat obligatio recitandi officium in Subdiacono, Beneficiario, & Professo?

Respondeo, incipere a puncto, quo ordinatur, vel ad Beneficium promovetur, aut proficitur; itaut solum ad horas consequentes illius diei teneatur; Probabile autem est, talem obligationem implevisse eum, qui officium mane recitasset ante promotionem per solutionem anticipatam.

IX. Quæritur quarto; An excommunicatus teneatur officium recitare? Et idem quæritur de Suspensio, Interdicto, Irregulari, Degradato.

Respondeo, excommunicatum teneari recitare privatim sine socio, & sine *Dominus vobiscum*; quamvis enim excommunicatus per censuram privetur fructibus beneficii; at non privatim titulo, possessione, & iure percipiendi fructus; cum per ipsum stet, ne percipiat: Ex reg. enim 86. *juris in 6. Damnum, quod quis sua culpa sentit, sibi debet, non aliis imputare*: Et pro-

pterea qui culpabiliter non residet, adhuc recitare tenetur officium, quamvis non percipiat fructus beneficii. Dixi tamen, quod teneatur recitare privatim, eo quod excommunicatio non prohibeat orationem privatam, sed solum publicam; Immo si habens Ordines Sacros tanquam hebdomadarius solemniter recitaret officium cum, *Dominus vobiscum*, feret irregularis, quia per exercitium Ordinis Sacri violaret censuram. Verum Suar., & Ugolin. notant, quod non peccaret, qui habens Cappellanum, vel famulum cum eo officium recitaret, ex Cap. *Inter alia, de Sententia Excommunicat.*: Nec peccaret graviter, ut docet Suar. contra Navar. si sine contemptu privatim diceret, *Dominus vobiscum*; quamvis talis salutatio ne Subdiaconis quidem non excommunicatis permittatur; Immo Avil., & Hurt. putant, quod ne venialiter quidem peccaret, si tanquam privata persona diceret, *Dominus vobiscum*, eo modo, quo potest dicere, *Venite Adoremus*, &c.

A fortiori tenentur officium recitare Interdictus, Suspensus, & Irregularis. Dubitant solum aliqui de Degradato. Communiter illum obligant cum Pal. punct. 6.; quia non debet ex sua culpa commodum reportare: Aliqui tamen apud Sâ, & Tambur. §. 2. illum excusant; quia ab Ecclesia spoliatus est omni Clericali privilegio, & in statum sæcularem eiectus.

X. Quæritur ultimo; An teneantur ad horas, Primo damnati ad triremes. Secundo inclusi in carcere. Tertio capti ab infidelibus. Quarto Latini, qui vel ex concessione Pontificis, vel alia de causa post Sacros Ordines duxerunt uxorem?

Respondeo, probabile esse ex Sanch., & Lessl. apud Dian. part. 2. tract. 12. resol. 4., damnatos ad triremes excusari; Sicut etiam qui sunt in captivitate, capti ab infidelibus. Ratio est, quia

quia alienum videtur ab Ecclesie benignitate illos in tanta afflictione positos ad officii onus astringere. Idem dici forte posset de inclusis in carcere publico, si quando essent in statu miserrimo valde tristemibus affini; secus vero non excusantur, cum sint in perpetuo otio. Uxorati etiam a Sanch. lib. 8. de Matrim. disp. 8. probabiliter excusantur, si ex dispensatione Pontificis ad nuptias transferunt, quia sunt in statu a tali obligatione alieno. Præterea Tancredi apud Tambur. excusat Sacerdotem damnatum ad mortem pro tribus illis diebus, dum est in sacello; sicut etiam captum ob enorme delictum, puta ob rebellionem; necnon afflictum aliquo repentino, & maximo mœrore, puta ob mortem filii, ob jacturam patrimonii, &c., quando scilicet perturbatio animi magnam difficultatem recitandi pareret; secus vero non excusantur, ut inferius dicemus.

ARTICULUS II.

Quodnam officium recitandum sit?

- I. Quinam possint horas recitare, & non ex Romano Breviario?
- II. Num recitandum sit privatim officium B. Virginis, & defunctorum, quando in Rubrica præscribitur; præsertim die Commemorationis defunctorum?
- III. Num liceat Horas recitare idioma te Græco, aut Hebreo, vel vulgari?
- IV. Peccat graviter, qui semel unum officium pro alio notabiliter diverso; necnon qui sæpius unum officium pro alio recitat.
- V. Rubrica servanda alia sunt Præceptiva, quæ obligant sub mortali; alia Directiva, quæ non obligant sub mortali.
- VI. Si per errorem officium pro officio re-

citatum sit, corrigatur error, ubi apprehenditur.

VII. Qui missam celebrat de Sancto, cujus festum in aliqua Ecclesia celebratur, potest probabiliter officium de eodem Sancto recitare.

VIII. Quilibet potest sequi ritum socii, cum quo Horas recitat.

I. **P**ROcul dubio recitandum est ab omnibus officium ex Breviario Romano, exceptis iis, qui alio Breviario utuntur ex consuetudine ante ducentos annos a constitutione Pii V. edita anno 1568, ut sunt Benedictini, Dominicani, Ecclesia Mediolanensis, &c.; qui probabiliter non possunt privatim uti Breviario Romano, cum debeant se suæ Ecclesie conformare; Quamvis possit consentiente Prælato recipi ab iis Communitatibus Breviarium Romanum, quo recepto non possunt amplius ad suum redire: Bonac. tamen cum Lessi, Surar., Sæpurat probabile etiam esse, quod Dominicanus, vel Benedictinus possit privatim uti Breviario Romano; quia sic conformaretur Ecclesie communi, quæ est Mater omnium. Notandum etiam Breviarium Romanum editum fuisse primum a Pio V., deinde a Clem. VIII. recognitum, demum cum novis hymnis ab Urbano VIII. revisum; qui præcepit, ut hoc novo omnes uterentur; permisit tamen, ut qui haberent illud Pii V., & Clem. VIII., illo uti possent. Ex quo fit, neminem teneri, licet possit, ad emendum hoc novum Breviarium, cum permissum sit uti antiquo.

II. Quæritur nunc primo; An qui ad horas tenentur, debeant etiam recitare officium Beatissimæ Virginis, & Defunctorum, quando in Rubrica præscribitur?

Respondeo cum Tambur. ex Bulla Pii V. non teneri ad recitandum illud privatim, qui utuntur Breviario Romano: